

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság

16.Bhar.84/2023/7.

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 2023. év április hó 26. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A járművezetés ittas állapotban vétsége miatt Terhelt1 ellen folyamatban lévő büntetőügyben a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bf.9153/2022/9. számú ítéletét megváltoztatja.

Terhelt1 vádlottal szemben a büntetés kiszabására és a közúti járművezetéstől eltiltás tartamába a vezetői engedély elvételétől eltelt idő beszámítására vonatkozó rendelkezéseket mellőzi.

A vádlottat 1 (egy) év időtartamra próbára bocsátja.

Egyebekben a másodfokú ítéletet helybenhagyja.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

[1] Terhelt1 vádlottat a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 2022. május 19. napján kihirdetett 11.B.XX.1442/2021/9. számú ítéletével az ellene járművezetés ittas állapotban vétsége [Btk. 236. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmentette.

[2] Az ítélettel szemben az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére a felmentés miatt a bűnösség megállapítása és büntetés kiszabása érdekében.

[3] A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2023. január 31. napján kihirdetett, 27.Bf.9153/2022/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. A vádlottat bűnösnek mondta ki járművezetés ittas állapotban vétségében [Btk. 236. § (1) bekezdés]. Ezért öt nyolcvan napi tétel, napi tételenként ezer forint, összesen nyolcvanezer forint pénzbüntetésre és hat hónap közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. Rendelkezett arról, hogy amennyiben a vádlott a pénzbüntetést nem fizeti meg, a pénzbüntetést vagy annak meg nem fizetett részét napi tételenként egy-egy nap fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A járművezetéstől eltiltás tartamába a vezetői engedély elvételével 2021. május 8. és 2022. január 19. napja között eltelt időt beszámítani rendelte. Megjelölte a vádlott új személyazonosító okmányának a számát. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[4] A másodfokú bíróság ítéletével szemben az ügyész súlyosításáért a pénzbüntetés napi tételszámának a felemelése érdekében, a vádlott felmentésért, a védő elsődlegesen felmentésért, másodlagosan a szankció enyhítéséért jelentett be fellebbezést.

[5] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.140/2023/3. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta, a védelmi fellebbezéseket alaptalannak értékelte.

[6] A fellebbezéseket joghatályosnak tekintette.

[7] Az ügy harmadfokú elbírálására nyilvános ülés kitűzését indítványozta [Be. 621. § (4) bekezdés].

[8] Megítélése szerint az alsóbb fokon eljáró bíróságok megtartották az eljárási szabályokat.

[9] Álláspontja szerint a másodfokú bíróság ítélete megalapozott, az elsőfokú ítélet tényállásának a kiegészítése, illetve a [14] bekezdésében rögzítettek mellőzése a másodfokú bíróság részéről indokolt volt.

[10] Rámutatott, hogy a bűnösség ellentétes megítélése ugyanazon tények eltérő jogi értékelésére vezethető vissza. Az ügyészség a törvényszék jogi álláspontját tekintette helyesnek, indokolásként idézte a Kúria Bfv.II.442/2022/5. számú (BH2022.319.) határozatában foglaltakat, amely a jogszabályi háttér részletes elemzése révén ugyanezenre az álláspontra helyezkedett.

[11] A büntetés súlyosítására irányuló fellebbezést azzal indokolta, hogy a vádlott „alkoholos befolyásoltságának” a mértéke magasabb napi tételszámú pénzbüntetés kiszabását teszi szükségessé.

[12] Összegzően a fentiek szerint a másodfokú bíróság ítéletének a megváltoztatását, a büntetés súlyosítását, egyebekben a törvényszék döntésének a helybenhagyását indítványozta.

[13] A védő a fellebbezés írásbeli indokolásában a jogorvoslatát ugyancsak fenntartotta.

[14] A maga részéről is rámutatott arra, hogy az ügyben azonos tények, eltérő jogi megítélése eredményezett ellentétes döntést.

[15] Elsődlegesen és „objektív védői kötelezettségére” utalva a vádlott bűncselekmény hiányában történő felmentését indítványozta. Azzal érvelt, hogy a bírósági joggyakorlat sem egységes abban a kérdésben, hogy elektromos roller vezetésével elkövethető-e az ittas járművezetés bűncselekménye. Utalt arra is, hogy az elektromos roller járműkénti besorolásával, közlekedésben elfoglalt helyével és annak ittasan történő vezetésével kapcsolatban nincs hatályos jogszabályi rendelkezés. Véleménye szerint az elektromos roller „nem minősülhet kifejezetten közúti szállítóeszköznek” sem.

[16] Másodlagos indítványként a jogkövetkezmények enyhítését, próbára bocsátás formájában a büntetiskiszabás elhalasztását kérte. Enyhítő körülményként sorolta fel az időmúlást, a vádlott büntetlen és büntetőeljárástól mentes előéletét, kifogástalan közlekedési múltját, rendezett személyi körülményeit, illetve a cselekmény társadalomra veszélyességének az alacsony fokát. Mellőzni kérte a levegőalkohol koncentráció mértékének súlyosító körülményként történő figyelembevételét, utalva arra is, hogy a kimutatott érték a korábbi Btk. fogalomrendszerében enyhe fokú alkoholos befolyásoltság kategóriájába tartozott volna. Hangot adott annak a véleményének is, hogy büntetés kiszabása esetén a pénzbüntetés mértékének a csökkentését és a járművezetéstől eltiltás különös méltánylás miatti mellőzését látja indokoltnak.

[17] Összegzően a fentiek szerint a másodfokú ítélet megváltoztatását kérte.

[18] Harmadfokon az ítéltábla jár el azokban az ügyekben, amelyekben elsőfokon a járásbíróság jár el [Be. 12. § (3) bekezdés a) pont].

[19] Az eljárási törvény meghatározza a másodfellebbezés előterjesztésének feltételét, a sérelmezhető rendelkezéseket, illetve a fellebbezésre jogosultak körét. A másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságával ellentétes döntése esetén [Be. 615. § (1) bekezdés]. Ellentétes a döntés akkor is, ha a másodfokú bíróság olyan vádlott bűnösségét állapította meg, akit az elsőfokú bíróság az ellene emelt vád alól felmentett [Be. 615. § (2) bekezdés a) pont]. A fellebbezés sérelmezheti magát az ellentétes döntést, illetve kizárólag az ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálatból eredő, törvényben meghatározott rendelkezést vagy az indokolást [Be. 615. § (3) bekezdés]. Ezen túlmenően azonban jogorvoslat nem jelenthető be (EBH 2018.B.27.II. pont). A jogorvoslattal az ügyész a vádlott és a védő egyaránt élhet [Be. 616. § a), b), c) pont]. Az ügydöntő határozat elleni jogorvoslat az ítélet kihirdetése után azonnal is bejelenthető [Be. 582. § (1) bekezdés].

[20] Jelen ügyben a törvényszék a vádlott bűnösségének az eltérő megítélésével a járásbíróságával ellentétes döntést hozott, majd ezzel összefüggésben büntetést szabott ki. A vádlott és a védő fellebbezése az ellentétes döntést és értelemszerűen az ezzel összefüggő jogkövetkezményt, míg az ügyészség fellebbezése az ellentétes döntés következményét támadja. A jogorvoslatot az erre jogosultak, törvényes időben terjesztették elő. A fellebbezések joghatályosak.

[21] A harmadfokú bíróság az ügyet nyilvános ülésen bírálta el [Be. 620. § (1) bekezdés].

[22] A harmadfokú nyilvános ülésen az ügyész a fellebbezését fenntartotta.

[23] Kifejtette azt is, hogy a „jogban való tévedés” fő szabályként nem mentesít a felelősség alól. A tévedést megalapozó körülmények szűk körben határozhatók meg, a joggyakorlat szerint ilyennek kell tekinteni a hatóság téves tájékoztatását egy norma tartalmát illetően. Jelen ügyben nem ez a helyzet. A vádlott bár maga is bizonytalannak tekintette az elektromos roller közlekedésjogi helyzetét, e bizonytalanságot nem tisztázta, saját ismereteire és véleményére hagyatkozva cselekedett.

[24] A próbára bocsátással kapcsolatos védelmi indítvány tekintetében utalt arra, hogy a járművezetés ittas állapotban bűncselekménye elkövetése esetén a járművezetéstől eltiltás alkalmazása kötelező, ez csak különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető. Ebből következően büntetés helyett intézkedés alkalmazására is kizárólag ilyen esetben kerülhet sor. (BH2023. 1.). Véleménye szerint jelen ügyben különös méltánylású helyzet nem állapítható meg. Az irányadó gyakorlat szerint ilyennek a hirtelen fellépő családi helyzetek vagy egészségügyi vészhelyzetek tekinthetők, az azonban nem, hogy a vádlottnak munkája ellátásához szüksége van a vezetői engedélyére. Utalt arra is, hogy a másodfokú ítéletben kiszabott eltiltás időtartama a beszámítás folytán már eltelt.

[25] A harmadfokú nyilvános ülésen a védő fellebbezését ugyancsak változatlan tartalommal fenntartotta.

[26] Kijelentette, hogy tévedéssel kapcsolatos védekezést már nem terjeszt elő. Álláspontja szerint a jogi helyzet olyan mértékig tisztázatlan, hogy arra nem lehet tényállásszerűséget alapítani. A vádlottat bűncselekmény hiányában fel kell menteni.

[27] A harmadfokú nyilvános ülésen a vádlott felszólalásában azt hangsúlyozta, hogy az elektromos roller közlekedési szabályok szerinti „besorolása” még jelenleg is tisztázatlan.

[28] Előadta, hogy kutatási asszisztensi munkakörében nagy súlyú kutatástechnikai tárgyakat is szállítania kell, amit közösségi közlekedésben igen nehéz megoldani, ezért vezetési jogosultságának ismételt elvesztése újból nagy hátrányt jelentene számára.

[29] Utolsó szó jogán elsődlegesen felmentését, másodlagosan – amennyiben a harmadfokú bíróság osztja a másodfokú bíróság bűnösséggel kapcsolatos álláspontját – próbára bocsátás alkalmazását kérte.

[30] A jogkövetkezmény enyhítésére irányuló védelmi fellebbezések alaposak. Egyebekben a fellebbezések nem vezettek eredményre.

[31] A perrend meghatározza a harmadfokú eljárásban a felülbírálat terjedelmét és ezzel összefüggésben a harmadfokú bíróság reparációs lehetőségeit.

[32] A harmadfokú bíróság az elsőfokú és a másodfokú bírósági eljárást és a másodfokú bíróság ítéletének a fellebbezéssel sérelmezett ellentétes döntését és azon rendelkezését, illetve részét, amelyet az elsőfokú bíróság ítéletének a sérelmezett ellentétes döntéssel összefüggő felülbírálata eredményezett, arra tekintet nélkül bírálja felül, hogy ki, milyen okból fellebbezett [Be. 618. § (1) bekezdés]. Hivatalból dönt továbbá egyes törvényben meghatározott kérdésekben is [Be. 618. § (2) bekezdés].

[33] Jelen ügyben a felülbírálat teljes körben érvényesült. Kiterjedt annak ellenőrzésére, hogy a perrendi szabályok érvényesültek-e az első és másodfokú eljárásban. A megalapozottság az indokolási kötelezettség teljesítése, a bűnösség megállapítás és a jogkövetkezmények törvényességének az ellenőrzésére az egész másodfokú ítéletre vonatkozott, mivel az eljárás tárgyát csak egy vádlott egyetlen cselekménye képezte.

[34] Az eljárási szabályokat mind az első-, mind a másodfokú bíróság megtartotta.

[35] A kerületi bíróság az előkészítő ülésen és a tárgyaláson az általános érvényű szabályok mellett megfelelően alkalmazta a büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárást követő speciális szabályokat is. Az előkészítő ülés perkoncentrációs feladatát érvényesítve jelölte ki tárgyalási bizonyítás kereteit, arra is tekintettel, hogy a vádlott a vád tárgyává tett tényeket elismerte és azokat a védő sem vitatta.

[36] A másodfokú bíróság helyesen határozta meg az alkalmazott eljárási formát, jogszerűen jelölte ki eljárásának a kereteit. Törvényesen vizsgálta az elsőfokú ítélet tényállásának a megalapozottságát és tett eleget a részleges megalapozatlanság kiküszöbölésére vonatkozó kötelezettségének.

[37] A tényállás megalapozottságát a harmadfokú eljárásban is vizsgálni kell és korlátozottan fennáll a megalapozottá tételei kötelezettség is. A másodfokú bíróság ítéletének a megalapozottsága abban a kivételes esetben nem vizsgálható, ha a jogorvoslat kizárólag a jogkövetkezményeket támadja, vagy a megalapozottság vizsgálatára már a másodfokú eljárásban sem volt lehetőség.

[38] A harmadfokú eljárásban a részbeni megalapozatlanságot csak akkor lehet és kell korrigálni, ha az nem igényel bizonyítást. Ugyanakkor, ha az elsőfokú, illetve a másodfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok alapján a helyes tényállás megállapítható, vagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető, a harmadfokú bíróság a tényállást kiegészíti, illetve helyesbíti. A harmadfokú bíróság e lehetőségeket alkalmazva a másodfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást csak korlátozottan állapíthat meg. Eltérő tényállás alapvetően a vádlott javára rögzíthető, a vádlott terhére eltérő tényállás megállapítására csak egy, törvényben meghatározott speciális esetben van lehetőség [Be. 619. § (3), (3a) (3b) bekezdések].

[39] Jelen ügyben nincs a megalapozottság harmadfokú vizsgálatát kizáró körülmény.

[40] A harmadfokú eljárásban a megalapozottság vizsgálata a másodfokú bíróság által figyelembe vett, vagyis az elsőfokú bíróság által megállapított és a másodfokú bíróság által korrigált ténymegállapítások alapján történt. A megalapozottság vizsgálata ez esetben is a felderítettség, iratszerűség és tényből tényre vont következtetések logikai helyességének a vizsgálatát jelentette.

[41] A másodfokú bíróság döntését túlnyomórészt az elsőfokú bíróság által megállapított tényekre alapította. A tényállást a személyi körülmények körében kiegészítette és mellőzte az elsőfokú ítélet [14] bekezdését (másodfokú ítélet [12] és [14] bekezdése).

[42] A tényállás személyi részét érintő másodfokú tényálláskorrekció indokolt és iratszerű volt.

[43] Az elsőfokú ítélet [14] bekezdésének a mellőzése más okból volt szükséges. A kerületi bíróság ítéletének érintett bekezdése az első részében a vádlott tudattartalmára tett megállapítást, amely azonban jelen esetben nem tudati tény, hanem kizárólag a jogi értékelés körébe tartozó körülmény, így nem a tényállási részbe tartozó. A jelzett bekezdés második részében pedig az elsőfokú bíróság egyrészt lényegtelen, másrészt az „alkoholos befolyásoltság alatti rollerezés” szövegrésszel jogilag pontatlan megállapításokat is tett, melyeket emiatt kellett mellőzni.

[44] Ezek mellett azonban a másodfokú bíróság által rögzített tényállás továbbra is hiányos, vagyis részben megalapozatlan [Be. 592. § (2) bekezdés a) pont, Be. 619. § (3) bekezdés a/ pont].

[45] A hiányosság a vádlott további, perrendben engedélyezett meghallgatásával, [Be. 599. § (2) b) pont, Be. 617. §] illetve az alsóbbfokú bíróságok által lefolytatott bizonyítást érintő iratok tartalma alapján a tényállás kiegészítésével orvosolható volt.

[46] A harmadfokú bíróság az irányadó tényállást az alábbiak szerint egészíti ki:

[47] Az elsőfokú ítélet [9] bekezdésének a végére – a vádlott által a harmadfokú nyilvános ülésen személyi körülményeit érintően előadottak alapján – a következő mondatot illeszti: „A vezetői engedély léte a vádlott munkájának ellátását jelentősen megkönnyíti.” A vádlott a harmadfokú nyilvános ülésen előadta, hogy kutatási asszisztensként nagyobb súlyú eszközöket kell szállítania. Ezért akár a közösségi közlekedés, akár más szállító igénybevétele számára jelentős fizikai, illetve anyagi terhet jelentene. Ebből az a következtetés is levonható, hogy vezetői jogosultsága munkájának az ellátást jelentősen megkönnyíti.

[48] Az elsőfokú ítélet [10] bekezdés első mondatának első tagmondatát – a vádlott e tények tekintetében elfogadott vallomásai alapján – azzal egészíti ki, hogy a vádlott a cím3 előtti útszakaszon igen gyér forgalomban, kerékpárúton, mintegy 15-20 km/óra sebességgel közlekedett ittas állapotban. A kiegészítésre tekintettel a teljes mondat a következő: „Terhelt1 vádlott 2021. május 8. napján 22 óra 58 perc körüli időben a cím3 előtti útszakaszon igen

gyér forgalomban, kerékpárúton, mintegy 15-20 km/óra sebességgel ittas állapotban közlekedett az általa vezetett Segway Ninebot ES 2. típusú elektromos rollerrel”. A közlekedés körülményei a vádlott cselekményének az eseti (konkrét) társadalomra veszélyességét alakítják, ezért az ügy megítélése szempontjából lényeges körülménynek tekinthetők.

[49] Az ítéltábla döntésének ténybeli alapját a fentiek szerint kiegészített tényállás képezi.

[50] A cselekmény felróhatóságának az értékelése körében helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság, hogy a jogkérdések elemzése is meghatározott sorrendben történik (másodfokú ítélet [19.]).

[51] A tények jogi értékelése során először azt kell megállapítani, hogy a vádlott magatartása jogellenes-e, vagyis jelen ügyre vonatkoztatottan, a maga tárgyi megjelenésében megvalósítja-e a járművezetés ittas állapotban bűncselekménynek tényállási elemeit. Amennyiben a magatartás tényállásszerű, másodikként azt kell vizsgálni, hogy nem áll-e fenn valamilyen büntethetőséget kizáró ok. Büntethetőségi akadály hiányában harmadikként a terhelt bűnösségének, jelen ügyben szándékosságának a vizsgálata történik.

[52] A járművezetés ittas állapotban tényállását az valósítja meg, aki ittas állapotban vasúti vagy légi járművet, gépi meghajtású úszólétesítményt vagy közúton, illetve közforgalom elől el nem zárt magánúton gépi meghajtású járművet vezet [Btk. 236. § (1) bekezdés]. A jelen ügyben elbírálandó esemény a közúti közlekedésben történt, ami akkor tekinthető tényállásszerűnek, ha az elkövető gépi meghajtású járművet, közúton, illetve közforgalom elől el nem zárt magánúton, ittas állapotban vezetett.

[53] A járművezetés ittas állapotban vétségét ún. leíró, a bűncselekményt lényeges ismérveit megjelenítő törvényi tényállás fogalmazza meg. A törvényi tényállás egyes elemeinek az értelmezése az általános nyelvi jelentés, a büntetőtörvény rendelkezései és a büntető joggyakorlat által alakított szempontok alapján történik.

[54] Az ittas állapot fogalmát, maga a büntetőtörvény határozza meg. A szervezetben lévő alkohol légalkohol méréssel történt meghatározása esetén, ittas állapotban lévő személynek azt kell tekinteni, akinek a szervezetében 0,25 milligramm/liter levegőalkohol-koncentrációnál nagyobb érték előidézésére alkalmas szeszes ital fogyasztásából származó alkohol van [Btk. 240. § (3) bekezdés]. Helyesen mutatott rá a másodfokú bíróság, hogy az ittas állapot és az 1978. évi IV. tv. (korábbi Btk.) 188. § (1) bekezdésében leírt „szeszes italtól befolyásolt állapot” nem azonos tartalmú fogalmak (másodfokú ítélet [17]). A hatályos meghatározás egy analitikai úton mérhető levegő-, vagy véralkohol értékéhez igazodik, és annak ismeretében a tényállási elem közvetlenül meghatározható. A korábbi szabályozás a szeszes ital fogyasztás élettani hatásait és azok vezetési képességre hátrányosan ható voltát ragadta meg, amelyet következtetéssel – többek között a mért érték alapján – kellett a bíróságnak megállapítani.

[55] A közút fogalma a köznap nyelvű értelmezésből és az annak megfelelő tartalmú igazgatási szabályokból következik. Közigazgatási szabályként a fogalmat a „közúti közlekedésről” szóló 1988. évi I. törvény (KKt.) 32. § (1) bekezdése, illetve a „közúti közlekedés szabályairól” szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) 1. számú függelék I. pont a) alpontja határozza meg. Ezek alapján és a megnevezésből is következően, közút a köz, azaz mindenki által igénybe vehető utat jelenti, és a közforgalom elől el nem zárt magánút sem jelent mást, merthogy rendeltetése ugyancsak a köz fogalmát biztosítja.

[56] A járművezetésen a jármű haladásához nélkülözhetetlen vezetéstechnikai teendők elvégzését kell érteni a joggyakorlatban elfogadott szemlélet szerint (BH1982. 365.).

[57] A közúti jármű fogalmát a büntetőjog ugyancsak igazgatási jogszabályokban megjelenő tartalommal értelmezi [KKt. 47. § 2. pont, KRESZ 1. függelék II. a) pont]. A KRESZ vonatkozó értelmező rendelkezése általános érvennyel meghatározza a jármű fogalmát, amely szerint, ilyennek kell tekinteni: „a közúti szállító- vagy vontató eszközt”. A meghatározás pontosításaként e fogalom alá utalja „az önjáró vagy vontatott munkagépet is”, majd az általános fogalom alól kivételt képezve, e körből „kiveszi” a gyermekkocsit, a talicskát és egyes mozgáskorlátozottak közlekedésére szolgáló kerekesszékeket.

[58] A szállító eszköz megjelölést a mindennapi életben elfogadott módon kell értelmezni, mint tárgyak vagy élőlények egyik helyről a másikra történő átvitelének eszközét.

[59] Gépi meghajtású járművön azokat a járműveket kell érteni, amelyeket beépített erőgép hajt (BH1985. 332.). Ezért a Btk-ban meghatározott gépi meghajtású jármű fogalom a közlekedési eszközök tágabb körét öleli fel, mint a KRESZ-ben írt „gépjármű” kategória (Függelék II. része b) pont).

[60] Az elektromos roller a közúti forgalomban használt, alapvetően személyszállításra szolgáló eszköz, amit akkumulátorral működő beépített erőgép (motor) hajt. Nem kerekesszék, nem babakocsi és nem talicska, tehát nem tekinthető a jármű fogalom alól kivett egyik közlekedési eszköznek sem. Ezt a következtetést részletes jogi indokolással a Kúria is levonta (Bfv.II.442/2022/5., BH 2022.319.) A normatív levezetést a másodfokú bíróság a tartalom pontos idézésével helyben bemutatta (másodfokú ítélet [22]).

[61] Az elektromos roller gépi meghajtású járműkénti besorolhatóságával kapcsolatos védelmi aggályok miatt a harmadfokú bíróság a következőkre is rámutat.

[62] A jármű fogalma a KRESZ „közúti járművekkel kapcsolatos fogalmak” elnevezést viselő II. részben található, egyes járműtípusok fogalmaival együtt szerepel. Ez azonban nem jelenti azt, hogy csakis az ott megjelölt járműtípusok minősülnek járműnek. Amennyiben a jogszabály a járművek körét taxatív felsorolással kívánta volna rendezni, az általános fogalom szerepeltetése értelmét vesztené. E jogtechnikai megfontoláson túl a jármű fogalmi kategóriájába tartozó közlekedési eszközök zárt rendszerű meghatározása azért sem lenne célszerű, mert azok köre a technikai fejlődésével folyamatosan változik, bővül, és ezért általános szabályok – pl. vezetésre való alkalmasság érvényesülése – nélkül vehetnének részt a forgalomban. A büntető anyagi jog a „jármű” fogalmat nem csak a közlekedési bűncselekmények körébe tartozó deliktumok esetében használja a fent bemutatott tartalommal, hanem más törvényi tényállások keretében is (Btk. 3. § (1) bekezdés b) pont, 156. §, 320. §, 380. §). Mindebből az következik, hogy a büntetőjog fogalomrendszerében a „jármű”, illetve a „gépi meghajtású jármű” fogalmának jelentése egységes, nem újszerű és nem is tisztázatlan.

[63] A védelem által hivatkozott az elektromos rollereket érintő szabályozási hiányosság, illetve az ezzel kapcsolatos „bizonytalanság” nem e mikromobilitás gépi meghajtású jármű voltát érinti, ez ugyanis – a fentiek szerint – egyértelmű. A rendezetlen jogi helyzet a közlekedésük módjának részletszabályaira – engedett sebességhatárookra, közlekedési helyeikre, kivilágításukra, személy vagy teherszállításuk, passzív biztonsági berendezések használata – szabályaira vonatkozik. E részletszabályok jogtechnikai szinten megalkothatók akár az elektromos rollerek már rendezett szabályozású járműkategóriába sorolásával, akár speciális szabályok újkénti megalkotásával is. Ezt a szabályozás fejlődést láttuk az elmúlt

évtizedekben a quadra, moped-autóra vonatkozó forgalmi szabályok megalkotása kapcsán is, besorolásuk korábbi hiánya fel sem vetette, hogy azokat nem kell járműnek tekinteni.

[64] A vádlott a cím3 elnevezésű közúton, 0,44 milligramm/liter légalkohol koncentrációt eredményező szeszes ital fogyasztása utáni ittas állapotban, motorral hajtottan elektromos rollert vezetett. A cselekmény tehát tényállásszerű [Btk. 236. § (1) bekezdés]. Ezért helyesen állapította meg a másodfokú bíróság, hogy az elsőfokú bíróság a jogellenesség körében tévesen értelmezte a vád tárgyává tett bűncselekmény diszpozícióját (másodfokú ítélet [20]).

[65] A büntetőtörvény meghatároz olyan körülményeket, amelyek esetén a vádlott büntetőjogi felelőssége annak ellenére sem állapítható meg, hogy a magatartása tényállásszerű. A bíróság a büntethetőségi akadályokat hivatalból is köteles vizsgálni. Arra tekintettel pedig, hogy a vádlotti védekezés éppen az volt, hogy nem tudott arról, hogy a cselekménye jogellenes, e körben a vizsgálatot az elbírálás során indokolt módon is el kell végezni.

[66] Az elkövető büntethetőségét kizáró egyik ok a tévedés [Btk. 15. § d) pont]. A büntetőjogilag releváns tévedésnek két fajtája van: a ténybeli [Btk. 20. § (1) bekezdés] és a társadalomra veszélyességben való [Btk. 20. § (2) bekezdés] tévedés.

[67] Ténybeli tévedés esetén az elkövető az elkövetéskor nem tudott valamely jogilag releváns tényről, [Btk. 20. § (1) bekezdés] ténybeli tévedés tehát az objektív tényállási elemeket megtestesítő valamely ténnyel, de nem annak jog szerinti értelmezésével kapcsolatos (példaként abban való tévedés, hogy a vezetés előtt szeszes italt fogyasztott). Jelen ügyben a ténybeli tévedés kizárt, hiszen a vádlott tudta, hogy hol, mivel, milyen mennyiségű alkohol elfogyasztását követően közlekedik.

[68] A cselekmény társadalomra veszélyességében való tévedés esetén az elkövető a cselekményt abban a téves feltevésben követi el, hogy az a társadalomra nem veszélyes, és erre a feltevésre alapos oka is van [Btk. 20. § (2) bekezdés]. E körben nem a jogszabályok ismerete vagy nem ismerete a kérdés, a cselekmény társadalmi helytelenítésének a felismerése is elegendő ahhoz, hogy tételezni lehessen a társadalomra veszélyesség tudatát. Ebből következően a büntethetőségi akadály még nem valósul meg az által, hogy az elkövető nincs tisztában a jogszabályok, vagy joggyakorlat konkrét tartalmával, vagy egy helyzetet jogilag bizonytalannak tekint. A felróhatósághoz azt kell látnia, hogy amit tesz veszélyes a társadalomra. Szeszes ital fogyasztását követően kialakult, vagy lehetségesen kialakuló élettani hatások közismerten veszélyt jelentenek a járművezetés során mozgósított képességek biztonságos gyakorlására (másodfokú ítélet [25], [28]). A vádlott azt is tudta, hogy az elektromos roller össztömege és mérsékelt sebessége is érdemi mozgási energiát mozgósít. Így a vádlott számára az sem lehetett kétséges, hogy amit tesz közlekedésbiztonsági szempontból veszélyes. Ezért a másodfokú bíróság helyesen vont következtetést a büntethetőségi akadály hiányára is (másodfokú ítélet [20], [31]).

[69] A vádlott cselekményét minden tényállási elem tekintetében tudatosan, szándékosan valósította meg így bűnösségének köre is teljes.

[70] A fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság törvényesen mondta ki Terhelt1 vádlottat bűnösnek járművezetés ittas állapotban vétségében [Btk. 236. § (1) bekezdés] (másodfokú ítélet [33]). Ezért a felmentést célzó védelmi fellebbezések nem vezethettek eredményre.

[71] A másodfokú bíróság a büntetéskiszabási körülményeket alapvetően helyesen vette számba.

[72] Így helyesen értékelte enyhítő körülményként a vádlott büntetlen előéletét, hogy az elmúlt két évben közlekedési szabálysértésért sem vonták felelősségre, úgyszintén, hogy tömegénél és sebességénél fogva kisebb veszélyességű járművet vezetett. A büntetéskiszabási körülmények körét azonban a harmadfokú eljárásban az 56. BK. véleményben írtak alapján kismértékben korrigálni kellett.

[73] Nem tekinthető enyhítő körülménynek a folyamatban lévő büntető vagy szabálysértési eljárás hiánya. Az, hogy az elkövetéskor a vádlott által is tudottan folyamatban lévő büntetőeljárás súlyosító körülmény, nem jelentheti azt, hogy a hiánya egyben enyhítő hatású. Az eljárás hiánya ugyanis a társadalomra veszélyesség szempontjából a zsinórmérték szerinti általános, a büntetéskiszabás körében nem értékelt állapot.

[74] Enyhítő körülmény azonban, az, hogy a vádlott igen gyér áramlású forgalomban, kerékpárúton, alacsony sebességgel közlekedett ezek ugyanis csökkentik mind a baleset bekövetkezésének, mind egy esetleges baleset kimenetelének a kockázatát a forgalomban szokásos gépjárművekhez képest.

[75] Nem tekinthető súlyosító körülménynek, hogy a vádlott a bűncselekményi értékhatárt csaknem kétszeresen meghaladó mértékű légalkoholkoncentráció mellett vett részt a közúti közlekedésben. Tény, hogy a hatályos büntetőtörvény szerint, az ittas állapot mibenléte a korábbi gyakorlathoz képest szigorodott. A törvény az alkoholkoncentráció alsó értékét határozta meg, a felső értéket az élettani lehetőségek nyitottsága miatt nem rögzítette. Ez azonban nem érinti azt, hogy az orvyszakértői fogalomrendszer a korábban mit tekintett élettani szempontból igen enyhe, enyhe, közepes, súlyos, igen súlyos fokú alkoholos befolyásoltságnak. Ezek az igen enyhe kategória kivételével, a jelenlegi bűncselekményi határ többszörösét képviselik. A korábban alkalmazott szemlélet szerint a vádlott magatartása a vezetési képességet „enyhe” mértékben érintette, amely kapcsolatban áll a cselekmény tényleges társadalomra veszélyességével is.

[76] A járművezetés ittas állapotban bűncselekmény speciális annyiban, hogy elkövetése esetén a járművezetéstől eltiltás büntetés alkalmazása fő szabályként kötelező, az csak különös méltánylást érdemlő esetben mellőzhető. [Btk. 55. § (2) bekezdés] (38/2007. BK. vélemény I/b. pont). Anyagi jogi törvénysértést eredményez, ha a bíróság más okból mellőzi az eltiltás alkalmazását (BH2023. 1.).

[77] Azt, hogy az adott ügyben mit kell különös méltánylást érdemlő helyzetnek tekinteni a bíróság dönti el. A 38/2007. BKv. a járművezetéstől eltiltás alkalmazását mellőzhetőnek tekinti, vagyis különös méltánylást érdemlő helyzetként értékeli, amikor váratlan és méltányolható ok készteti az alkoholt fogyasztó személyt arra, hogy a törvényi tilalom ellenére járművet vezessen. (Pl. sürgős orvosi segítség kérése vagy nyújtása, egyéb szolgálati, esetleg családi kötelezettség teljesítésének kényszere.). Ez azonban nem tekinthető kizárólagos esetkörnek a méltányosság alkalmazására. Különös méltánylást érdemlő körülmény lehet az enyhítő hatású büntetéskiszabási körülmények halmozódása (BH1998. 314., BH199. 242., BH1990. 324., BH2003. 182.) és emiatt annak a megállapíthatósága, hogy az előírt szankció a büntetés kiszabásának elveire figyelemmel túl szigorú lenne (Btk. 82. § koncepciója).

[78] Ez utóbbi körülmény jelen ügyben kétséget kizáróan megállapítható. A kerékpárúton történt éjszakai elkövetés, okszerűen társult igen gyér forgalomhoz, emiatt elenyésző volt annak az esélye, hogy a vádlott a közlekedés más résztvevőjével kontaktusba kerülhet. A

járművezetéstől eltiltás speciális nevelőhatása részben megvalósult az által, hogy a vezetői engedély ideiglenes bevonásával a vádlott meghatározott időre nem vehetett részt a közúti közlekedésben. Értékelendő körülmény az is, hogy a járművezetéstől eltiltás alkalmazása mellett a vádlottnak a beszámítás alá eső idő tartamától függetlenül után-képzésen kellene részt vennie, a vezetői engedélye véglegesen csak abban az esetben adható vissza, ha igazolja, hogy az után-képzésen részt vett [KKt. 18. § (4) és (5) bekezdés], ez veszélyeztetheti állandó jövedelmét.

[79] Mindezek alapján a harmadfokú bíróság megállapította, hogy a vádlottal szemben az elkövetett cselekmény kapcsán különös méltánylást érdemlő körülmény áll fenn, ezért a járművezetéstől eltiltás vele szemben mellőzhető.

[80] A bíróság a vétség, valamint a háromévi szabadságvesztésnél nem súlyosabban büntetendő büntett miatt a büntetés kiszabását próbaidőre elhalaszthatja, ha alaposan feltehető, hogy a büntetés célja intézkedés alkalmazásával is elérhető [Btk. 65. § (1) bekezdés]. Ha az elkövető személyi körülményei kedvezőek (büntetlen előéletű, korábban becsületes életmódot folytatott) és a társadalomra kisebb mértékben veszélyes bűncselekményt követett el, büntetés kiszabása helyett általában próbára bocsátást lehet elrendelni (55/2007. BK vélemény.).

[81] A próbára bocsátást általános érvénnyel az zárja ki, ha az elkövető visszaeső, a bűncselekményt bünszervezetben követte el, a szándékos bűncselekményt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélese után, a végrehajtás befejezése előtt követte el, vagy a szándékos bűncselekményt a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaideje alatt követte el [Btk. 65. § (2) bekezdés]. Emellett speciális körülményként, amennyiben valamely, a Btk. 33. § (1) bekezdésében írt büntetés (foglalkozástól, járművezetéstől, sportrendezvények látogatásától való eltiltás) kiszabása indokolt, úgy próbára bocsátásnak nincs helye (55/2007. BK. vélemény). Jelen esetben se általános sem speciális kizáró ok nincs. A még egyetemi tanulmányait folytató vádlottal szemben az egzisztenciális körülményeit hátrányosan nem befolyásoló, nevelőhatású jogkövetkezmény alkalmazása felel meg a büntetési céloknak.

[82] A harmadfokú bíróság ezért a büntetéskiszabás elhalasztását látta indokoltnak. A másodfokú bíróság ítéletét a jogkövetkezményeket érintően megváltoztatta [Be. 624. §]. Terhelt1 vádlottat egy évre próbára bocsátotta [Btk. 65. § (1) és (3) bekezdés].

[83] A büntetéskiszabás elhalasztása és intézkedés alkalmazása mellett a harmadfokú bíróságnak a másodfokú ítéletből mellőzni kellett a büntetés kiszabására és a közúti járművezetéstől eltiltás tartamába a vezetői engedély elvételétől eltelt idő beszámítására vonatkozó rendelkezéseket.

[84] A másodfokú ítélet további rendelkezései a megváltoztatás mellet is törvényesek, azok helybenhagyása volt indokolt a Be. 623. §-a alapján.

[85] A perrend a harmadfokú bíróság ügydöntő, érdemi határozatával szemben a rendes jogorvoslat rendszerében nem biztosítja a további fellebbezés lehetőségét.

Budapest, 2023. év április hó 26. napján

Dr. Ujvári Ákos s.k.
a tanács elnöke

Dr. Fülöp Ágnes Katalin s.k.
előadó bíró

Dr. Patassy Bence s.k.
bíró

A Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 27.Bf.9153/2022/9. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 16.Bhar.84/2023/7. számú ítéletében írt változtatásokkal 2023. év április hó 26. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2023. év április hó 26. napján

Dr. Ujvári Ákos s.k.

a tanács elnöke